

Ooit zwoegden er duizenden mannen in de Emma-mijn in Zuid-Limburg. Ongezond werk en er gebeurden destijds veel ongelukken - stoflongen, kapotte benen, botbreuken. Voor die mannen, de uitvallers in het arbeidsproces, werd 87 jaar geleden de Emma Schoenfabriek opgericht. Daar konden de mannen toch nog aan het werk; wat verdienen in de vaak barre sociale omstandigheden.

Over die Emma Schoenfabriek maken Toneelgroep Maastricht en het festival Cultura Nova een voorstelling die eind van de zomer te zien is. Op locatie, in de fabriek in Brunssum. Regisseur Servé Hermans: 'In onze voorstelling laten we de oude koningin Emma, naar wie de fabriek is genoemd, zelf ook nog verschijnen, 183 jaar na dato. Zoiets staat ons voor ogen: magisch-realistisch theater waarin alles mogelijk is, opgevoerd in deze schoenenfabriek met een bijzondere geschiedenis in Limburg.'

Deze grote muziektheaterproductie wordt op verzoek gemaakt door het Fonds Sociale Instellingen, dat dit jaar honderd jaar bestaat. Destijds was het speciaal opgericht om afgekeurde mijnwerkers perspectief te bieden.

In 'de Emma' worden veiligheidsschoenen gemaakt die intussen wereldberoemd zijn. Ze worden gedragen door stoere mannen op olieplatforms en (in een hipper sneaker-versie) ook door werknemers van McDonald's. Ze voldoen aan de hoogste veiligheidseisen, reden dat ze tot

in Abu Dhabi aan toe gewild zijn. Hermans vertelt dat het maken van een Emma-schoen gedegen handwerk is en dat er per dag een naar verhouding bescheiden aantal van duizend schoenen worden geproduceerd.

Hermans: 'Het bijzondere is dat van de 180 werknemers er ongeveer honderd zijn die, zoals dat heet, een achterstand op de arbeidsmarkt hebben.

Emma. Foto Stephan Vanfleteren

Dat heeft te maken met die ontstaans-geschiedenis van de Emma; eigenlijk was het de eerste sociale werkplaats van Nederland.'

De voorstelling past in de trend van de afgelopen jaren: theater op locatie over een onderwerp dat specifiek met de betreffende regio te maken heeft. Hermans wil er iets groots van maken: er doet een fanfare aan mee en ook gardedansers. Hermans: 'Onze acteurs schrijven aan de productie mee, maar ook Emma-werknemers zullen meedoen aan de voorstelling. Zij werken rustig door aan de schoenen en vormen als het ware het koor. Zo maakt het publiek deel uit van het arbeidsproces. Het wordt een beetje *another day at the office*.'

Het realisme in Emma zit 'm in de persoonlijke getuigenissen en dialogen, gebaseerd op de historie van deze fabriek, de magie wordt vooral opgeroepen door fantasiescènes. Zo komt er een oliesjeik voorbij, wordt het levensverhaal van een werknemer verbeeld en is er een indringende tekst over een brand in de fabriek.

Na de voorstellingen zal de fabriek in Brunssum voorgoed sluiten. Emma Safety Footwear, zoals het bedrijf nu heet, betreft vanaf dan een nieuw pand bij Kerkrade. De theatermakers doen als laatsten de deuren dicht. Maar eerst zullen ze een bijzonder deel van de Limburgse industriële geschiedenis doen herleven.

Hein Janssen

Emma. 25/8 t/m 2/9 in de Emma Schoenfabriek, Brunssum.